

34. KONFERENCE SOCIÁLNÍ PSYCHIATRIE

TÁBOR, 2016

PSYCHOTERAPIE A REHABILITACE

V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH

PRO LIDI S DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍM

A

KONCEPT KLINICKÉ SOCIÁLNÍ PRÁCE

**MGR. MIROSLAV HODINA,
SLEZSKÁ DIAKONIE**

PSYCHOTERAPIE A REHABILITACE

V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH PRO LIDI S DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍM

DVA KAZUISTICKÉ ZLOMKY

k ilustraci potřeby využití psychoterapie v psychosociální rehabilitaci

**V situacích, kdy jsou pro sociální pracovníci/
/pracovníka nepostradatelné:**

- **znalosti psychopatologie, psychiatrické nosologie**
- **znalosti a dovednosti v psychoterapii**

PSYCHOTERAPIE A REHABILITACE

V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH PRO LIDI S DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍM

KAZUISTICKÝ ZLOMEK 1

pan Jindřich (49, od 25 let nepracuje, později ID3)

Psychiatr (kontrola 1x měs.):

- **F2? (po změně lékaře bez propouštěcí zprávy zatím F232)**
- **nařízená OL; v atace poškození cizí věci**
- **relativně stabilní , remise**
- **lucidní, orientován, částečně kritický**
- **afektivita stabilní**
- **masívní dávky psychofarmak vč. depota**
- **psychoticky neprodukuje, jen reziduální bludné myšlenky**
- **defekt osobnosti bez progresu**

PSYCHOTERAPIE A REHABILITACE

V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH PRO LIDI S DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍM

KAZUISTICKÝ ZLOMEK 1

pan Jindřich (47, od 25 let nepracuje, později ID)

Sociální pracovník (1x týdně v soc. rehabilitaci - indiv. intervence):

- **priorita klienta: vývoj preparátu pro obnovu organismu s efektem nesmrtelnosti , pasivní forma – částečný účinek, aktivní ještě nezkoušel, potíže s dávkováním**
 - ***blud nebo jen bizarní nápad?***
 - ***realizuje nápad? , může si ublížit?***
 - ***nebo jen subj. přijatelné “ přikrytí“ - obrana proti nešťastné životní dráze?***
- **preparát zachrání všechny – důležitější než výživné pro dceru**
- **čas tráví u kompu; přehled o dění, často scestné názory**
- **řešení exekuce, zlepšení finanční situace (= zakázka; cíl IP)**
- **řešení vztahu s dcerou, příspěvku na péči pro otce, atd.**
- **prakticky nespolupracuje, zajímá ho jen preparát**

PSYCHOTERAPIE A REHABILITACE

V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH PRO LIDI S DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍM

KAZUISTICKÝ ZLOMEK 2

paní Mína (49, od 23 let ID3, poslední 8. hospitalizace 2012)

Psychiatr (kontrola 1x měs.):

- **F200 + LMR**
- **aktuálně relativně stabilní, remise**
- **psychotické relapsy zvládnuty ambulantně**
- **paranoidní zpracovávání reality**
- **zabíhavé myšlení, perseverace**
- **depotní preparát**
- **spolupracuje**
- **reziduální psychotická produkce**
- **defekt osobnosti bez progrese**

PSYCHOTERAPIE A REHABILITACE

V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH PRO LIDI S DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍM

KAZUISTICKÝ ZLOMEK 2

paní Mína (52, od 21 let ID3, poslední 8. hospitalizace 2012)

Sociální pracovník (1x týdně sociální rehabilitace skupinová):

- z dětství trvale pocity diskriminace, citový deficit
- ve skupině sebestředná, vyhledává slabšího
- disimuluje, dodává si sebevědomí
- paralogické myšlení, neologismy, někdy dětinská
- narušené logické i gramatické vazby, žádá si zpětnou vazbu, ale:
- vztahovačná, často nezvládnutý afekt, pláč
- občas přenos otce na pracovníka
 - *“nenechám se od vás ovlivňovat“, „vnutit myšlenky“*
 - *možnost abreakce*
 - *emoční úleva*
- spolupracuje když se jedná o problémy jiných klientů
- řešení problémů se synem, příspěvku na bydlení, atd.

PSYCHOTERAPIE A REHABILITACE

V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH PRO LIDI S DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍM

PŘÍKLAD: PŘEDPOKLADY PRO PRÁCI S BLUDY

- 1. empatický, autentický a akceptující postoj**
- 2. znalost psychotických příznaků**
- 3. přijetí – nezpochybňování bludných myšlenek**
- 4. snaha o pochopení psychotických projevů**
- 5. nabídka alternativního – méně ohrožujícího vysvětlení – “normalizace“ prožitku**
- 6. rezistentní bludy – “opouzdření“ bludu – “i kdyby, tak to nemusí znamenat, že ...“**
- 7. neublížit, nezhoršit stav klienta**

PSYCHOTERAPIE A REHABILITACE

V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH PRO LIDI S DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍM

PŘÍKLAD: PŘEDPOKLADY PRO PSYCHOEDUKACI – NUTNOST ZNALOSTI:

- etiologie
- forem onemocnění
- symptomů
- průběhu onemocnění
- účinků léčiv
- sociálních dopadů – stigmatizace
- ...

Pozn.: Třídenní psychiatrické minimum nestačí.

KONCEPT KLINICKÉ SOCIÁLNÍ PRÁCE

V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH PRO LIDI S DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍM

KLINICKÁ SOCIÁLNÍ PRÁCE

- **60., 70. léta v USA**
- **Národní asociace sociálních pracovníků NASW – uznání klinické SP jako specializace oboru (1978)**
- **Clinical Social Work Journal – od r. 1973 – impact factor 0,72 (2014)**
- **NASW: Standardy KSP: intervence zaměřené na:**
 - **interpersonální interakce**
 - **intrapsychickou dynamiku**
 - **celkovou podporu klienta**
 - **proces řízení služeb pro klienta**

KONCEPT KLINICKÉ SOCIÁLNÍ PRÁCE

V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH PRO LIDI S DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍM

KLINICKÁ SOCIÁLNÍ PRÁCE

- **kvalifikační požadavky v USA (licence!)**
- **dvě úrovně kvalifikace:**
 - **kvalifikovaný klinický soc. pracovník; Mgr., 3 roky praxe, 3000 hod supervidovaných**
 - **diplomovaný; Mgr. nebo Ph.D., 5 let praxe, 4500 hod supervid. + + publikace, prezentace, výzkum**
- **instituce, kde se vykonává:**
 - **psychiatrická zařízení**
 - **zařízení sociálních služeb**
 - **poradny**
 - **soukromá praxe**

KONCEPT KLINICKÉ SOCIÁLNÍ PRÁCE

V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH PRO LIDI S DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍM

KLINICKÁ SOCIÁLNÍ PRÁCE V EVROPĚ

- **v Německu Klinische Sozialarbeit (od r. 2001)**
- **mgr studium specializované na klinickou SP – v Německu od r. 2001, v Rakousku od 2008, ve Švýcarsku od 2009**
- **Evropské centrum pro klinickou SP – ECCSW (2007)**
- **poradensky a terapeuticky orientovaná profese**
- **zaměření na psychosociální poradenství, sociální terapii a krizovou intervenci**

KONCEPT KLINICKÉ SOCIÁLNÍ PRÁCE

V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH PRO LIDI S DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍM

KLINICKÁ SOCIÁLNÍ PRÁCE

Česká republika

- **Univerzita Palackého Olomouc – CMTF**
 - **předmět “Klinická sociální práce“**

Slovensko

- **VŠ ZaSP Bratislava – snaha o akreditaci mgr studia**
 - **mezinár. časopis Clinical Social Work od r. 2009**
- **Prešovská univerzita – zaměření na duševní poruchy, orientace na americký model (prof. Balogová)**

KONCEPT KLINICKÉ SOCIÁLNÍ PRÁCE

V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH PRO LIDI S DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍM

KLINICKÁ SOCIÁLNÍ PRÁCE

pracovní definice (pojetí):

Specializovaná odborná činnost sociální práce založená na přímé praxi s jednotlivcem, párem, rodinou nebo malou skupinou v interakci s jejich prostředím.

*Jedná se o psychosociální působení s cílem předcházet, odstranit nebo zmírnit **intrapsychické a interpersonální poruchy sociálního fungování uživatelů služeb.***

KONCEPT KLINICKÉ SOCIÁLNÍ PRÁCE

V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH PRO LIDI S DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍM

KLINICKÁ SOCIÁLNÍ PRÁCE - EFEKTY

- **zvýšení kvality intervence pro klienta**
- **efektivní kooperace v týmu s psychiatrem a psychologem**
- **hlubší profesní identita sociálního pracovníka**

KONCEPT KLINICKÉ SOCIÁLNÍ PRÁCE

V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH PRO LIDI S DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍM

SUPERVIZE V KLINICKÉ SOCIÁLNÍ PRÁCI

- **vzdělávací, podpůrná a řídicí funkce (formativní, restaurativní a normativní)**
- **bezprostřední sledování a podporování sociálních pracovníků a týmů v jejich diagnostické činnosti na jednotlivých případech a v jejich přímé intervenci a interakci s klientem.**
- **v centru pozornosti klient a práce na jednotlivém případě**
- **povinnost supervidovat**

PSYCHOTERAPIE A REHABILITACE

KONCEPT KLINICKÉ SOCIÁLNÍ PRÁCE

ZDROJE

Balogová, B.: *Klinická sociálna práca jako koncept medzigeneračného premostenia*. In: Zborník príspevkov z konferencie Medzigeneračné mosty 10. 11. 2011v Prešove, <http://pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Balogova5/subor//>

Havrdová, Z.; Zamykalová, L.: *Profesní struktura a kvalifikační předpoklady pracovníků v sociálních službách*. Praha: VÚPSV, 2001

Mahrová, G.; Venglářová, M.: *Sociální práce s lidmi s duševním onemocněním*. Praha: Grada, 2008

Mátel, A.: *klinická sociálna práca z hľadiska odbornej lexiky a terminológie*. In: Sociální práce 4/2015

PSYCHOTERAPIE A REHABILITACE

KONCEPT KLINICKÉ SOCIÁLNÍ PRÁCE

ZDROJE

Možný, P. *Individuální terapie bludů a halucinací.* Transkript prezentace: <http://www.slidepayer.cz/2799651/>

Pěč, O.; Probstová, V.: *Psychózy. Psychoterapie, rehabilitace a komunitní péče.* Praha: Triton, 2009

Šoltésová, Z.; Šlosár, D.: *Teoretické východiská klinickej sociálnej práce v zdravotníckych zariadeniach s osobami s Alzheimerovou chorobou.* <http://www.prohuman.cz>

KONCEPT KLINICKÉ SOCIÁLNÍ PRÁCE

V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH PRO LIDI S DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍM

DĚKUJI ZA POZORNOST

Miroslav Hodina